

ROZPROĆ (19) *vb pf*

rof-, ros- (11), roz- (6).

Pierwsze o jasne; -próc (3), -proć (1); -próc *SarnStat*; -próc : -proć *Mącz* (2:1).

inf rozpróc (6). ◇ *fut* 3 sg rozporze (2). ◇ 3 *pl* rozporą (2), rozporzą (1); rozporą *SienLek*; rozporą : rozporzą *SkarKazSej* (1:1). ◇ *praet* 3 sg *m* rozpr(o)ł (3). [*f* rozpr(o)ła.] ◇ 3 *pl m pers* rozpr(o)li (2). ◇ *imp* 2 sg rozporz (1). ◇ *part praet act* rozpr(o)wszy (2).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Zniszczywszy szwy, rozdzielić zszyte części; *dissartire BartBydg; diloricare Mącz* (4) : *BartBydg* 136b; *Diloricare tunicam, apud Ciceronem legitur pro discindere, Rozpróc. Mącz* 89b.

rozproć co (2): *RejWiz* 150v; Po P. Krytuście wkrzyżowanym/ dostały się katom jego dwie izaicie: iedną zwierzchnia kráiána y fzyta/ którą rozprowłszy podzielili się *PowodPr* 55.

2. Rozciąć skórę, często wraz z ciałem (8) :

rozproć co komu, czemu (żywotne) (5): [*Tyberius*] przyechawłszy do Konstantynopolá poimał Leoncyá/ także mu rospł nozdrze iako on drugiemu wdzyłał *BielKron* 167, 167. *Cf Zwroty*.

Zwroty: »rozproć [komu] brzuch« (1): *Pipiną Xiążę* poimawłszy rospoli mu brzuch *StryjKron* 295.

»rozproć skorę« [*w tym: komu* (1), *czemu (żywotne)* (1)] [*szyk zmienny*] (4): *napiślawłchi łobye na karthke vidzenye ono rosproll skorą na nocze [lege: nodze] y wlozil ye thamo LibMal* 1554/190v; *BielKron* 464; *thedy mu [koniowi] łkorę ná onéy žyle rosporz SienLek* 178, 178v; [*SprLek* D3].

a. *Rozciąć brzuch [kogo]* (1) : *RejZwierz* 13; [*Bo [Neron] matkę własną rozpról, chcąc wiedzieć, gdzie leżał StryjPoczqt* 64].

3. *Zepsuć, udaremnić, unieważnić; dissipare, disturbare, irritum facere Mącz; revocare JanStat* [*w tym: co* (6)] (7) : *Irritum facere, Rozwiać/ rosproc/ nie pewnie nie stále vczynić. Mącz* 347d, 469c; *ActReg* 183; *Fráncífzek [...]* chce odezwąć y rozproć to przedánié/ gdyż sie mu przez tak długi czas dostáteczna zaplátá nie stála. *SarnStat* 689; *SkarKazSej* 695b; [*Książęciu pruskiemu rozpról małżeństwo Carolus Quintus ListyPol* II 1549/323, I 1547/406; ná co chcieli niektorzy pozwolić po wierdunku każdy rok z łanu/ ále Wielcy Polacy to rospoli *BielKron* 1597 470 (*Linde*)].

rozproć czym (1): *A wierz mi iż strálsznieyše iest takim morze/ Ktory miłość/ y wiarę/ łwą zdrádą rosporze PudłDydo* B2; [*Sentencja* B3].

W połączeniu szeregowym (1): *Młodzy bráčia [tj. szlachta] drugdy wżytko [co uchwalono na sejmie] rosporą y popłuią/ y powichlą SkarKazSej* 659b.

Synonimy: 3. *rozerwać, rozproszyć, rozsypać.*

Formacje współrdzenne cf PROC.

Cf ROZPROCIE, ROZPROTY